

גמרא סדורה

מסכת

שבת

פרק: י"ד

קז. - קיא:

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

יצא לאור על ידי עמותת

"וכל בניך לימודי ה'"

ז' שבט תשע"ג

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
 דניאל ברק ווינט
 טל' - 0526071122
 דוא"ל vinetd@neto.net.il
 עתניאל ד.ד. הר חברון 90407

©

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
 שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
 כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
 שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'".

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרת רווח.

רש"י

מסכת שבת פרק י"ד - "שְׁמֵנָה שְׂרָצִים"

468. קז, א-ב

מְשֵׁנָה

שְׁמֵנָה שְׂרָצִים הָאֲמֹרִים בְּתוֹרָה¹,
הַצָּדוּ וְהַחֹבֵל בָּהֶן - חַיִּיב.
וְשֶׁאֵר שְׂקָצִים וְדַמְשִׁים, הַחֹבֵל בָּהֶן - פְּטוּר.
הַצָּדוּ לְצוּרָךְ - חַיִּיב,
שְׁלֵא לְצוּרָךְ - פְּטוּר.
חִיָּה וְעוֹף שְׁבִרְשׁוֹתוֹ, הַצָּדוּ - פְּטוּר,
וְהַחֹבֵל בָּהֶן - חַיִּיב.

גְּמָרָא

מִדְּקַתְנִי "הַחֹבֵל בָּהֶן - חַיִּיב" - מִכְּלָל דְּאֵית לְהוּ עוֹר.
מֵאַן תִּנְא?

אָמַר שְׁמוּאֵל:

רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי הִיא,

דִּתְנִי:

"רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר:

שְׁמֵנָה שְׂרָצִים יֵשׁ לְהֵן עוֹרוֹת".

רַבָּה בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב:

אֶפִּילוּ תִּימָא רַבְנִי,

עַד כָּאֵן לֹא פְּלִיגִי רַבְנִי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אֲלֵא לְעִנְיַן טוּמְאַה,
דְּכַתִּיב: "אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם"² (ויקרא יא, לא) - לְרַבּוֹת שְׁעוֹרוֹתֵיהֶן כְּבִשְׂרוֹ,
אֲבָל לְעִנְיַן שֶׁבֶת אֶפִּילוּ רַבְנִי מוֹדוּ.

וְלְעִנְיַן שֶׁבֶת לֹא פְּלִיגִי??!

וְהִתְנִיָּא:

"הַצָּד אֶחָד מִשְׁמֵנָה שְׂרָצִים הָאֲמֹרִים בְּתוֹרָה,

הַחֹבֵל בָּהֶן - חַיִּיב,

דְּבַרִּי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי.

וְחַכְמִים אוֹמְרִים:

אִין עוֹר אֲלֵא לְמָה שְׁמֵנֵן חַכְמִים".

אֲדַרְבֵּהּ, "לְמָה שְׁמֵנֵן חַכְמִים" אִין לָהֶם עוֹר!

וְאָמַר אַבְיִי,

הַכִּי קָאָמַר:

אִין עוֹר חִלּוּק מְבִשֵּׁר אֲלֵא לְמָה שְׁלֵא מְנו חַכְמִים!

אָמַר לִיָּה רַבָּא:

הָא "לְמָה שְׁמֵנֵן חַכְמִים" קָאָמַר!

אֲלֵא אָמַר רַבָּא,

הַכִּי קָאָמַר: אִין עוֹר מְטֵמָא כְּבִשְׂרֵי אֲלֵא לְמָה שְׁמֵנֵן חַכְמִים.

מִכְּלָל: דְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי הִנֵּה נִמְי דְּלֵא מְנו חַכְמִים מְטֵמָאִין,

וְהָא קְתַנִּי: "רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: שְׁמֵנָה שְׂרָצִים יֵשׁ לְהֵן עוֹרוֹת וְלֹא מְטֵמָאִין!"

¹ וזה לכם הטמא בשרץ השורץ על הארץ החולד והעכבר והצב למינהו. והאנקה והכוח והלטאה והחמט והתנשמת. (ויקרא יא, כט-ל)

² אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בכלל השרץ כל הנוגע בהם כמותם יטמא עד הערב

אמר רב אדא בר מתנה:
 תריץ הכי:
 וחכמים אומרים: לענן טומאה, אין עור למה שפנו חכמים.

ואפתי, לענן שבת לא פליגי?
 והתניא:
 "הצד אחד משמנה שרצים האמורים בתורה,
 החובל בהן - חייב,
 בשרצים שיש להן עורות.
 ואיזו היא חבורה שאינה חוזרת?
 נצרך הדם, אף על פי שלא יצא.
 רבי יוחנן בן נורי אומר:
 שמנה שרצים יש להן עורות!"

אמר רב אשי:
 מאן תנא קמא?
 רבי יהודה,
 דאזיל בתר גישתא.

דתנן:
 "רבי יהודה אומר:
 הלטאה בחולדה".
 אבל רבנן דפליגי עליה דרבי יוחנן לענן טומאה,
 לענן שבת מודו ליה.

אי הכי, האי "דברי רבי יוחנן בן נורי", 'דברי רבי יוחנן ומחלוקתו' מיבעי ליה!

תני: 'דברי רבי יוחנן בן נורי ומחלוקתו'.

469. קז, ב

בָּעָא מִיְנֵיהּ לִי מַרְבִּי:
מַנֵּן לְחַבְרָה שְׂאֵינָה חוֹזֶרֶת?

דְּכָתִיב: "הִתְחַפֵּה מוֹשֵׁי עוֹרֹו וְנֹמֵר חֲבֵרְרִיתִיו" (ירמיהו יג, כג).

מַאי "חֲבֵרְרִיתִיו"?
אֵילִמָּא דְקָא רִיקְמֵי רִיקְמֵי - הָאֵי "וְנֹמֵר חֲבֵרְרִיתִיו", נֹמֵר גּוֹוְנִיו מִבְּעֵי לֵיהּ!

אָלָא, כְּפּוֹשֵׁי;
מָה עוֹרֹו דְכּוֹשֵׁי אֵינָה חוֹזֶרֶת, אִף חַבְרָה אֵינָה חוֹזֶרֶת.

470. קז, ב

"וְשֹׁאֵר שְׂקָצִים [וְרַמְשִׁים, הַחֹבֵל בְּהֵן - פְּטוּר]."

הא 'הורגן' - חייב.

מאן תנא?

אמר רבי ירמיה:

רבי אליעזר היא.

דתניא:

"רבי אליעזר אומר:

ההורג בינה בשבת כהורג גמול בשבת."

מתקיף לה רב יוסף:

עד כאן לא פליגי רבנו עליה דרבי אליעזר אלא בכינה, דאינה פרה ורבה. אבל שואר שקצים ורמשים דפרין ורבין לא פליגי.

ושניהם לא למדוה אלא מאילים.

רבי אליעזר סבר: כאילים,

מה אילים שיש בהן נטילת נשמה, אף כל שיש בו נטילת נשמה.

ורבנו סברי: כאילים,

מה אילים דפרין ורבין, אף כל דפרה ורבה.

אמר ליה אביי:

וכינה אין פרה ורבה?!

והאמר מר:

"יושב הקדוש ברוך הוא וזו מקרני ראמים ועד ביצי כינים!"

מינא הוא דמיקרי "ביצי כינים".

והתניא:

"טפניי וביצי כינים!"

מינא הוא דמיקרי "ביצי כינים".

והרי פרעוש דפרה ורבה,

ותניא:

"הצד פרעוש בשבת,

רבי אליעזר מחייב,

ורבי יהושע פוטר!"

אמר רב אשי:

צידה אהריגה קרמית?!

עד כאן לא פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע,

אלא דמר סבר: דבר שאין במינו ניצוד, - חייב,

ומר סבר: פטור.

אבל לענון הריגה אפילו רבי יהושע מודה.

471. קז, ב

"הַצָּדוֹ לְצוּרָה - חַיִּיב, [שְׁלֵא לְצוּרָה - פְּטוּר]".

מֵאֵן תֵּנָא?

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב:
רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא,
דְּאָמַר: מְלֵאכָה שְׂאִין צְרִיכָה לְגוּפָה - פְּטוּר עָלֶיהָ.

אִיכָא דְמַתְנִי לָהּ אַהֲא:
"הִמְפִּיס מוּדָסָא בְּשַׁבָּת,
אִם לְעִשׂוֹת לָהּ פָּה - חַיִּיב,
אִם לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לְחָה - פְּטוּר" (עדויות בה).

מֵאֵן תֵּנָא?

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב:
רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא,
דְּאָמַר: מְלֵאכָה שְׂאִין צְרִיכָה לְגוּפָה - פְּטוּר עָלֶיהָ.

וְאִיכָא דְמַתְנִי לָהּ אַהֲא:
"הַצָּד נְחֹשׁ בְּשַׁבָּת,
אִם מִתְעַסֵּק בּוֹ שְׁלֵא יִשְׁכְּנוּ - פְּטוּר,
אִם לְרְפוּאָה - חַיִּיב".

מֵאֵן תֵּנָא?

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב:
רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא,
דְּאָמַר: מְלֵאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה - פְּטוּר עָלֶיהָ.

472. קז, ב - קח, א

אמר שמואל:
השולח דג מן הים, כיון שיבש כסלע - חייב.

אמר רבי יוסי בר אבין:
בין סנפיריו.

אמר רב אשי:
לא תימא יבש ממש,
אלא אפילו דעבד רירי.

אמר מר בר המדורי אמר שמואל:
הושטי ידו למעי בהמה ודלדל עובר שבמעיה - חייב.

מאי טעמא?

אמר רבא:
בר המדורי אסברא לי:
לא אמר רב ששת: האי מאן דתלש כשותא מהיזמי והיגי, מיחייב משום עוקר דבר מגידולו?
הכא נמי מיחייב משום עוקר דבר מגידולו.

אמר אבוי:
קחא, האי מאן דתלש אפיטרא מאונא דחצבא - חייב,
משום עוקר דבר מגידולו.

מתב רב אושעיא:
"התולש מעציץ נקוב - חייב,
ושאינו נקוב - פטור!"

התם - לאו היינו רביתיה.
הכא - היינו רביתיה.

473. קח, א

"חִיָּה וְעוֹף [שְׁבִרְשׁוֹתוֹ, הַצֶּדֶן - פֶּטוּר, וְהַחוּבֵל בָּהֶן - חַיִּיב]".

אָמַר רַב הוּנָא:
כּוֹתְבִין תְּפִילִין עַל גְּבִי עוֹר שֶׁל עוֹף טְהוֹר.

אָמַר רַב יוֹסֵף:
מַאי קָא מְשַׁמַּע לָן?
דְּאִית לִיה עוֹר?!
תְּנִינָא:
"הַחוּבֵל בָּהֶן - חַיִּיב!"

אָמַר לִיה אַבֵּי:
טוּבָא קָא מְשַׁמַּע לָן,
דְּאִי מַמְתְּנִיתִין - הֵוָה אַמִּינָא, כִּיּוֹן דְּאִית בֵּיה נִיקְבֵי נִיקְבֵי לֹא,
קָא מְשַׁמַּע לָן.

כְּדֹאמְרֵי בְּמַעְרְבָא:
כָּל נֶקֶב שֶׁהֵדִי עוֹבְרַת עָלָיו - אֵינוֹ נֶקֶב.

מִיחֵיבֵי רַבֵּי זִירָא:
"בְּכַנְפֵי" ³ (ויקרא א, יז) - לְהַבְשִׁיר אֶת הָעוֹר".
וְאִי סֵלְקָא דְעַתְדָּה עוֹר הוּא, הִכִּי מְרַבֵּי לִיה קְרָא?

אָמַר לִיה אַבֵּי:
עוֹר הוּא, וְרַחֲמֵנָא רַבֵּייהּ.

אִיכָא דְאָמְרֵי.

אָמַר רַבֵּי זִירָא:
אִף אֲנִי נְמִי תְּנִינָא:
"בְּכַנְפֵי" - לְרַבּוֹת אֶת הָעוֹר".

אִי אַמְרַת בְּשִׁלְמָא: עוֹר הוּא, הֵינּוּ דְאִיצְטְרִיד קְרָא לְרַבּוּיֵיהּ.
אֶלָּא אִי אַמְרַת לָאו עוֹר הוּא - אַמְאִי אִיצְטְרִיד קְרָא לְרַבּוּיֵיהּ?

אָמַר לִיה אַבֵּי:
לְעוֹלָם אִימָא לָךְ: לָאו עוֹר הוּא,
וְאִיצְטְרִיד,
סֵלְקָא דְעַתְדָּה אַמִּינָא: כִּיּוֹן דְּאִית בֵּיה פִּירְצֵי פִּירְצֵי, מְאִיס,
קָא מְשַׁמַּע לָן.

³ ושיסע אותו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אותו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש

474. קח, א

בְּעָא מִינֵיהּ מַר בְּרִיהַ דְּרַבִּינָא מַרְבַּ נְחֻמָּן בַּר יִצְחָק:
מַהוּ לְכַתּוּב תְּפִילִין עַל גְּבִי עוֹר שֶׁל דָּג טְהוֹר?

אָמַר לֵיהּ:
אִם יָבֵא אֱלֹהֵינוּ וַיֹּאמֶר.

מַאי "אִם יָבֵא אֱלֹהֵינוּ וַיֹּאמֶר"?
אֵילֵמָא: אִי דָאִית לֵיהּ עוֹר, אִי דְלִית לֵיהּ עוֹר - הָא חֲזִינְךָ דָאִית לֵיהּ עוֹר!
וְעוֹד, הִתְנַן:
"עֲצָמוֹת הַדָּג וְעוֹרוֹ מְצִילִין בְּאֵהָל הַמֵּת!"

אָלָא "אִם יָבֵא אֱלֹהֵינוּ וַיֹּאמֶר": אִי פְסָקָא זַהֲמָא מִינֵיהּ אִי לֹא פְסָקָא זַהֲמָא מִינֵיהּ.

475. קח, א

שמואל וקרנא הוו יתבי אגודא דנהר מלקא.
 חזינהו למיא דקא דלו ועכירי.
 אמר ליה שמואל לקרנא: גברא רבה קאתי ממצערבא וחייש במעיה, וקא דלו מיא לאקבולי אפיה קמיה.
 זיל תהי ליה אקנקניה.
 אזל אשפתחיה לרב.

אמר ליה:

מניין שאין פותבין תפילין אלא על גבי עור בהמה טהורה?

אמר ליה:

דכתיב: "למען תהיה תורת ה' בפיה" ⁴ (שמות יג, ט) - מן המותר בפיה.

מניין לדם שהוא אדום?

שנאמר: "ויראו מזאב מנגד את המים אדמים פדם" (מלכים ב' ג, כב).

מניין למילה שבאותו מקום?

נאמר כאן "ערלתו" ⁵ (ויקרא יב, ג),
 ונאמר להלן: "ערלתו" ⁶ (ויקרא יט, כג),
 מה להלן - דבר שעושה פרי,
 אף כאן - דבר שעושה פרי.

אימא: לבו,

דכתיב: "ומלתם את ערלת לבבכם" (דברים י, טז)?

אימא: אָזְנו,

דכתיב: "הנה ערלה אָזְנִים" ⁷ (ירמיהו ו, י)?

דנין "ערלתו" תמה, מ "ערלתו" תמה,
 ואין דנין "ערלתו" תמה מ "ערלת" שאינה תמה.

אמר ליה:

מאי שמד?

קרנא.

אמר ליה:

יהא רעוא דתיפוק ליה קרנא בעיניה!

לסוף עייליה שמואל לביתיה,
 אוכליה נהמא דשערי, וכסא דהרסנא, ואשקייה שיכרא,
 ולא אחוי ליה בית הכסא,
 כי היכי דלישתלשל.
 לייט רב ואמר: מאן דמצערן לא לוקמוה ליה בני.
 וכו הנה.

⁴ והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיה

⁵ וביום השמיני ימול בשר ערלתו

⁶ וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פרוי

⁷ הנה ערלה אָזְנִים ולא יוכלו להקשיב

כתנאי:

"מניין למילה שבאותו מקום?

נאמר כאן - "עֲרַלְתּוֹ",

ונאמר להלן - "עֲרַלְתּוֹ",

מה להלן דבר שעושה פרי, אף כאן דבר שעושה פרי,

דברי רבי יאשיה.

רבי נתן אומר:

אינו צריך, הרי הוא אומר: "וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו"⁸ (בראשית יז, יד),
מקום שניבר בין זכרות לנקבות".

⁸ וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההיא מעמיה את בריתי הפר

476. קח, א

תנו רבנן:

"כותבין תפילין:

על גבי עור בהמה טהורה,

ועל גבי עור חיה טהורה,

ועל גבי עור נבלות וטרפות שלהן.

ונכרכות בשערן,

ונתפרות בגידן.

והלכה למשה מסיני, שהתפילין נכרכות בשערן, ונתפרות בגידן.

אבל אין כותבין:

לא על גבי עור בהמה טמאה,

ולא על גבי עור חיה טמאה,

ואינו צריך לומר על גבי עור נבלה וטרפה שלהן.

ואין נכרכין בשערן,

ואין נתפרות בגידן.

וזו שאילה שאל ביתוסי אחד את רבי יהושע הגרסי:

מניין שאין כותבין תפילין על עור בהמה טמאה?

דכתיב: "למען תהיה תורת ה' בפיה" (שמות יג, ט) - דבר המותר בפיה.

אלא מעתה: על גבי עור נבלות וטרפות אל יכתבו!

אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה:

לשני בני אדם שנתחייבו הריגה למלכות. אחד הרגו מלך, ואחד הרגו איספקליטור,

איזה מהן משובח?

הוי אומר זה שהרגו מלך.

אלא מעתה יאכלו!

אמר ליה: התורה אמרה "לא תאכלו כל נבלה" (דברים יד, כ) - ואת אמרת יאכלו!

אמר ליה: קאלוס.

477. קח, א-ב

משנה

אין עושין הילמי בשבת.
 אבל עושה הוא את מי המלח, וטובל בהן פתו, ונותן לתוך התבשיל.
 קח,ב
 אָמַר רַבִּי יוֹסֵי:
 והלא הוא הילמי, בין מרובה ובין מועט!
 ואלו הן מי מלח המותרין:
 נותן שָׁמֶן לכתחלה לתוך הפנים או לתוך המלח.

גמרא

מאי קאמר?

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל:
 הכי קאמר: אין עושין מי מלח מרובין,
 אבל עושה הוא מי מלח מועטין.

"אמר רבי יוסי:

והלא הוא הילמי, בין מרובין בין מועטין".

איבעיא להו:

רבי יוסי לאסור או להתיר?

אָמַר רַב יְהוּדָה:

להתיר.

מדלא קתני רבי יוסי אוסר'.

אמר ליה רבה:

הא מדקתני סיפא: "ואלו הן מי מלח המותרין",

מקלל רבי יוסי לאסור!

אלא אמר רבה:

לאסור.

וכן אמר רבי יוחנן:

לאסור.

תניא נמי הכי:

"אין עושין מי מלח מרובין לתת לתוך הכבשין שבתוך גיסטרא.

אבל עושה הוא מי מלח מועטין, ואוכל בהן פתו,

ונותן לתוך התבשיל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי:

וכי מפני שהללו מרובין והללו מועטין, הללו אסורין והללו מותרין?

יאמרו: מלאכה מרובה אסורה, מלאכה מועטת מותרת!

אלא אלו ואלו אסורין הן.

ואלו הן מי מלח המותרין:

נותן שָׁמֶן ומלח או שָׁמֶן וזנים, ובלבד שלא יתן מים ומלח לכתחלה.

478. קח, ב

(עזין צנון ואתרוג סימן).

תני רבי יהודה בר חביבא:
 "אין עושין מי מלח עזין".

מאי "מי מלח עזין"?

רבה ורב יוסף בר אבא דאמרי תרווייהו:
 כל שהביצה צפה בהן.

וכמה?

אמר אביי:
 תני תילתי מילחא ותילתא מיא.

למאי עבדי לה?

אמר רבי אבהו:
 למורי'סא.

תני רבי יהודה בר חביבא:
 "אין מולחין צנון וביצה בשבת".

רב הוה משימיה דאביי אמר:
 צנון אסור, וביצה מותרת.

אמר רב נחמן:
 מריש הוה מלחנא פוגלא,
 אמינא: אפסודי קא מפסידנא ליה,
 דאמר שמואל:
 פוגלא חורפי מעלי.

כיון דשמענא להא, דכי אתא עילא ואמר שבמערבא: מלחי כישרי כישרי, ממלח לא מלחנא.
 טבולי ודאי מטבילנא.

תני רבי יהודה בר חביבא:
 "אתרוג צנון וביצה,
 אילמלא קליפתו החיצונה,
 אינו יוצאין מבני מעיים לעולם".

479. קח, ב

כִּי אָתָּא רַב דִּימֵי אָמַר:
מַעוּלָם לֹא טַבַּע גְּבֵרָא בְּיָמָא דְסָדוּם.

אָמַר רַב יוֹסֵף:
הַפּוּקָה סָדוּם, וְהַפּוּקָה מִלָּה.
גְּבֵרָא הוּא דְלֹא טַבַּע, כְּשׁוּרָא טַבַּע!?

אָמַר לִיה אַבֵּי:
לֹא מִיבְעִיא קְאָמַר: לֹא מִבְעִיא כְּשׁוּרָא, דְאֶפִּילוּ בְּכָל מֵימוֹת שְׁבַעוּלָם לֹא טַבַּע,
אֶלָּא אֶפִּילוּ גְבֵרָא דְטַבַּע בְּכָל מֵימוֹת שְׁבַעוּלָם, בְּיָמָא דְסָדוּם לֹא טַבַּע.

לְמַאי נִפְקָא מִיָּנָה?

כִּי הָא דְרַבִּין הוּהוּ שְׁקִיל וְאִזְלִי אַחוּרֵיהּ דְרַבִּי יְרֵמְיָה אַגוּדָא דְיָמָא דְסָדוּם.
אָמַר לִיה: מַהוּ לְמִימְשֵׁי מַהְנִי מַיָּא בְּשַׁבָּת?

אָמַר לִיה:
שְׁפִיר דְמִי.

מַהוּ לְמִימְצָן וְלְמִיפְתָּח?

אָמַר לִיה:
זוּ לֹא שְׁמַעְתִּי, כִּי־צֵא בַּהּ שְׁמַעְתִּי.

דְאָמַר רַבִּי זִירָא,
זִימְנִין אָמַר לָהּ מְשֻׁמְיָה דְרַב מַתְנָה,
זִימְנִין אָמַר לָהּ מְשֻׁמְיָה דְרַב עֻקְבָּא,
וְתַרְוֵיהוּ מְשֻׁמְיָה דְאֲבוּהַ דְשְׁמוּאֵל וְלוֹי אָמְרִין,
חַד אָמַר: יֵין בְּתוּךְ הָעֵינַן - אָסוּר, עַל גַּב הָעֵינַן - מוּתָּר.
וְחַד אָמַר: רוֹק תְּפַל, אֶפִּילוּ עַל גַּב הָעֵינַן - אָסוּר.

תַּסְתַּיִם דְאֲבוּהַ דְשְׁמוּאֵל הוּא דְאָמַר: "יֵין בְּתוּךְ הָעֵינַן - אָסוּר, עַל גַּב הָעֵינַן - מוּתָּר",
מִדְאָמַר שְׁמוּאֵל:

שׁוּרָה אָדָם פִּיתוּ בֵּינָן וְנִתְּנוּ עַל גַּב הָעֵינַן בְּשַׁבָּת.
דְשְׁמִיעָא לִיה מִמָּאן?
לֹא דְשְׁמִיעָא לִיה מֵאֲבוּהַ?

וְלִיטְעֻמִּיהּ הָא דְאָמַר שְׁמוּאֵל:
רוֹק תְּפַל אֶפִּילוּ עַל גַּב הָעֵינַן - אָסוּר,
דְשְׁמִיעָא לִיה מִמָּאן?
אִילִימָא דְשְׁמִיעָא לִיה מֵאֲבוּהַ,
אֶלָּא לוֹי וְלֹא חֲדָא אָמַר!?

אֶלָּא חֲדָא שְׁמִיעָא לִיה מֵאֲבוּהַ,
וְחֲדָא שְׁמִיעָא לִיה מְלוֹי,
וְלֹא יְדַעִין הֵי מֵאֲבוּהַ, הֵי מְלוֹי.

480. קח, ב

אָמַר מֶר עוֹקְבָא אָמַר שְׁמוּאֵל:
שׁוֹרָה אָדָם קִילּוּרִין וְנִתְּנוּ עַל גַּב עֵינָיו בְּשַׁבָּת, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

בַּר לְיוֹאֵי הוּי קָאֵי קַמֵּיהּ מֶר עוֹקְבָא.
חֲזַיֵּיהּ דְהָהּ מֵיִין וּפְתַח.

אָמַר לֵיהּ:
פּוֹלֵי הָאֵי וְדָאֵי לֹא שָׂרָא מֶר שְׁמוּאֵל.

שְׁלַח לֵיהּ רַבִּי יֵנְאִי לְמֶר עוֹקְבָא:
לִישְׁדַּר לָן מֶר מְהַנֵּה קִילּוּרִין דְמֶר שְׁמוּאֵל.

שְׁלַח לֵיהּ:
שְׁדוּרֵי מְשַׁדְרָנָא לָהּ, דְלֹא תִימָא: צַר עֵין אָנָא,
אֱלֹא הֲכִי אָמַר שְׁמוּאֵל:
טוֹבָה טִיפַת צוּנָן שְׁחֲרִית, וְרַחֲצֵת יָדַיִם וְרַגְלַיִם בְּחַמְיָן עַרְבִית, מִכָּל קִילּוּרִין שְׁבַעֲוֹלָם.

תְּנִיא נְמִי הֲכִי:
"אָמַר רַבִּי מוֹנָא מְשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה:
טוֹבָה טִיפַת צוּנָן שְׁחֲרִית,
וְרַחֲצֵת יָדַיִם וְרַגְלַיִם עַרְבִית,
מִכָּל קִילּוּרִין שְׁבַעֲוֹלָם.

הוּא הִיָּה אוֹמֵר:
יָד לְעֵין - תִּיקְצָן.
יָד לְחוּטָם - תִּיקְצָן.
יָד לְפֶה - תִּיקְצָן.
יָד לְאוֹזָן - תִּיקְצָן.
יָד לְחִסוּדָה - תִּיקְצָן.
יָד לְאַמָּה - תִּיקְצָן.
יָד לְפִי טַבַּעַת - תִּיקְצָן.
יָד לְלִגְיָת - תִּיקְצָן, קטא

יָד - מְסַמָּא,
יָד - מְחַרְשַׁת,
יָד - מַעֲלָה פּוֹלִיפּוּס."

תְּנִיא:
"רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר:
בֵּת חוֹרִין הִיא זו, וּמִקְפָּדַת עַד שִׁירְחוּץ יָדָיו שְׁלֹשׁ פְּעָמַיִם".

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
פּוּךְ - מַעֲבִיר בֵּת מְלָךְ,
וּפּוּסָק אֶת הַדְּמָעָה,
וּמְרָבָה שִׁיעָר בְּעַפְעָפִים.

תְּנִיא נְמִי הֲכִי:
"רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:
פּוּךְ מַעֲבִיר בֵּת מְלָךְ,
וּפּוּסָק אֶת הַדְּמָעָה,
וּמְרָבָה שִׁיעָר בְּעַפְעָפִים".

וְאָמַר מִדַּ עֵוֶקְבָּא אָמַר שְׁמוּאַל:
עֲלִין - אִין בְּהֵם מְשֻׁם רְפוּאַה.

אָמַר רַב יוֹסֵף:
כּוֹסְבְּרֵתָא - אִין בְּהֵ מְשֻׁם רְפוּאַה.

אָמַר רַב שִׁשְׁתָּ:
כְּשֻׁת - אִין בְּהֵן מְשֻׁם רְפוּאַה.

אָמַר רַב יוֹסֵף:
כּוֹסְבְּרֵתָא - אֲפִילוּ לְדִידֵי קְשָׁה לִי.

אָמַר רַב שִׁשְׁתָּ:
גְּרַגְיָרָא - אֲפִילוּ לְדִידֵי מַעְלִי.

וְאָמַר מִדַּ עֵוֶקְבָּא אָמַר שְׁמוּאַל:
כָּל מֵינֵי כְּשֻׁת - שְׂרוּ, לְבַר מְטָרוּנָא.

481. קט, א

אָמַר רב חֲסֵדָא:
 שְׁרִיקָא טוּא - שְׁרִי.
 פִּיעֹפּוּעֵי בִיעֵי - אָסוּר.

דְּבִיתְהוּ דְזַעֲרֵי עֲבָדָא לִיהַ לְחַיֵּי בַר אֲשִׁי, וְלֹא אָכַל.
 אָמְרָה לִיהַ: לְרַבָּה עֲבָדִי לִיהַ וְאָכַל, וְאַתָּה לֹא אָכַלְתָּ!?

זַעֲרֵי לְטַעֲמִיהַ,
 דְּאָמַר זַעֲרִי:
 נוֹתֵן אָדָם יוֹן צְלוּל וּמִים צְלוּלִין לְתוֹךְ הַמְּשַׁמֶּרֶת בְּשַׁבָּת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.
 אֵלְמָא פִּיּוֹן דְּמִשְׁתַּתִּי הָכִי לָאוּ מִיּוֹדֵי קַעְבִּיד.
 הָכִא נְמִי, פִּיּוֹן דְּמִתְכִּיל הָכִי לָאוּ מִיּוֹדֵי קַעְבִּיד.

482. קט, א

ואמר מר עוקבא:
מי שנגפה ידו או רגלו - צומתה בין ואינו חושש.

איבעיא להו:
חלא מאי?

אמר רב הלל לרב אשי:
כי הוינא בי רב כהנא, אמרי: חלא לא.

אמר רבא:
והני בני מחווא, בין דמפנקי, אפילו חמרא נמי מסי להו.

רבינא איקלע לבי רב אשי,
חזייה דדריכא ליה חמרא אנבא דכרעיה, ותיב קא צמית ליה בחלא.
אמר ליה: לא סבר ליה מר להא דאמר רב הילל: חלא לא!
אמר ליה: גב היד וגב הרגל שאני.

איכא דאמרי:

חזייה דקא צמית ליה בחמרא.
אמר ליה: לא סבר לה מר להא דאמר רבא:
הני בני מחווא בין דמפנקי אפילו חמרא נמי מסי להו?
ומר נמי הא מפנק!
אמר ליה: גב היד וגב הרגל שאני.
דאמר רב אדא בר מתנה אמר רב:
גב היד וגב הרגל - הרי הו כמפה של חלל,
ומחללין עליהן את השבת.

484. קט, ב

משנה

אין אוכלין איזביון בשבת, לפי שאינו מאכל בריאים,
אבל אוכל הוא את יועזר, ושותה אבוברואה.
כל האוכלין אוכל אדם לרפואה,
וכל המשקין שותה, חוץ ממי דקלים וכוס עיקרון, מפני שהן לירוקה.
אבל שותה הוא מי דקלים לצמאו, וסך שמן עיקרון שלא לרפואה.

גמרא

אמר רב יוסף:
אזוב - אברתה בר המג,
איזביון - אברתה בר הינג.

עולא אמר:
מרוא חירא.

עולא איקלע לבי רב שמואל בר יהודה.
אייתו לקמיה מרוא חירא.
אמר: היינו אזוב דכתיב באוריינתא.

רב פפי אמר:
שומשוק.

אמר רב ירמיה מדיפתא:
כנותיה דרב פפי מסתברא,
דתנן:
"מצות אזוב שלשה קלחין, ובהן שלשה גבעולין" (פרה יא, ט),
ושומשוק הוא דמשתכחא הכי.

למאי אכלי ליה?

לקוקאיני.

במאי אכלי ליה?

בשבע תמרי אוכמתא.

ממאי הויא?

מקומחא דשערי בקמנא דחליף עליה ארבעין יומין.

485. קט, ב

"אֶבֶל אוֹבֵל הוּא אֶת יוֹעֶזֶר".

מאי "יוֹעֶזֶר"?

פּוֹתֶנֶק.

למאי אֶבֶל לָהּ?

לְאַרְקָתָא.

בְּמאי אֶבֶל לָהּ?
בְּשֶׁבַע תְּמָרֵי חִוּוֹרְתָא.

בְּמאי הוּיָא?

מאומצא ומיָא אֶלִיבָא רִיקְנָא.
ומבִישָׁרָא שְׁמֹנֶה אֶלִיבָא רִיקְנָא,
ומבִישָׁרָא דְתוֹרָא אֶלִיבָא רִיקְנָא,
מֵאֲמִגוּזָא אֶלִיבָא רִיקְנָא,
ומגִירֵי דְרוֹבִיָא אֶלִיבָא רִיקְנָא, ומִשְׁתֵּי מִיָא אֲבִתְרֵיהּ.

וְאי לָא, לִיבֹלַע תַּחֲלֵי חִוּוֹרְתָא.

וְאי לָא, לִיתִיב בְּתַעֲנִיתָא, וְלִיתִי בִישָׁרָא שְׁמֹנֶה, וְלִישְׁדֵי אַגוּמְרֵי, וְלִמְיִן גְּרָמָא,
וְלִגְמַע חֶלְא, וְאִיכָא דְאִמְרֵי: חֶלְא לָא, מִשּׁוּם דְקָשִׁי לְכַבְדָּא.

וְאי לָא, לִיתִי גוּרְדָא דְאִסְיִנְתָא דְגְרִדָא מְעִילָאֵי לְתַתָּאֵי,
וְלֹא מִתַּתָּאֵי לְעִילָאֵי, דִּילְמָא נְפָקָא אִיִּדֵי פוּמִיָה,
וְלִישְׁלָקָה בְּשִׁיכְרָא בֵּי שִׁיבְבֵי,
וְלִמְחַר נְסִכְרֵינוּן לְנִקְבִין דִּידֵיהּ, וְלִישְׁתֵּי, וְכִי מִפְנֵי, מִפְנֵי אֲפִשִׁיחָה דְדִקְלָא.

486. קט, ב - קי, א

"ושותין אבוברואה".

מאי אבוברואה?

חומטריא.

מאי "חומטריא"?

חוטרא יחידאה.

למאי עבדי לה?

לגילויא.

ואי לא - ליתיה חמשא כלילי, וחמשא פוסתא דשיכרא, ונישלוקינהו בהדי הדדי, עד דקיימא אאנפקא, ונישתי.

אימיה דרב אחדבוי בר אמי עבדה ליה לההוא גברא, חד כלילא וחד פוסתא דשיכרא. שלקה ואישקיתיה, ושגרא תנורא וגרפתיה, ואותביתיה לבינתא בגויה, ונפק פהוצא ירקא.

רב אויא אמר:

רביעתא דחלבא מעיזא חיורתא.

רב הונא בר יהודה אמר:

ליתיה אתרוגא חליתא ולחייקיה ולימלייה דובשא, ולותבה בי מיללי דנורא, וליכליה.

רבי חנינא אמר:

מי וגלים בני ארבעים יום:

ברזינא - לזיבורא.

רביעאה - לעקרנא.

פלגא ריבעא - לגילויא.

ריבעא - אפילו לכשפים מעלו.

אמר רבי יוחנן:

אזיגרון, ואבגור, ותירייקה מעלו בין לגילויא, בין לכשפים.

האי מאן דבלע חיויא,

לזכליה כשותא במילחא,

ולירטהיה תלתא מילי.

רב שימי בר אשי חזייה לההוא גברא דבלע חיויא.

אידימי ליה כפרשא.

אוכליה כשותא במילחא, וארהטיה קמיה תלתא מילי, ונפק מיניה גובי גובי.

איכא דאמרי:

רב שימי בר אשי בלע חיויא,

אתא אליהו אידימי ליה כפרשא.

אוכליה כשותא במילחא, וארהטיה קמיה תלתא מילי, ונפק מיניה גובי גובי.

האי מאן דְּטַרְקִיה חַיּוּנָא,
לית עוּבְרָא דְחַמְרָא חַיּוּרְתָא, וְלִיקְרָעִיה, וְלוֹתְבִיה עִילּוּיָה.
וְהֵינִי מִיְלִי דְלֹא אִישְׁתַּפַּח טְרַפָּה.

קיא, א. הוּא אֲבִי קָשָׁא דְפּוּמְבְדִיתָא דְטַרְקִיה חַיּוּנָא.
הוּא תְלִיסַר חַמְרֵי חַיּוּרְתָא בְּפּוּמְבְדִיתָא, קָרְעִינְהוּ לְכוּלְהוּ, וְאִישְׁתַּפְּחוּ טְרַפָּה.
הוּא חַדָּא בְּהוּא גִיסָא דְפּוּמְבְדִיתָא, עַד דְאֲזִלִי מִיִּתִי לָהּ, אַכְלָה אַרְיָה.

אָמַר לְהוּ אַבִּי:
דִּילְמָא חַיּוּנָא דְרַבְנָן טַרְקִיה, דְלִית לִיה אָסוּתָא,
דְכַתִּיב: "וּפְרִיץ גְדֵר יִשְׁכְּנוּ נַחֲשִׁי"¹⁰ (קהלת י, ח).

אָמְרוּ לִיה: אֵין רַבִּי,
דְכִי נַח נַפְשִׁיה דְרַב,
גְזַר רַב יַצְחָק בַּר בִּיסְנָא דְלִיכָא דְלִמְטִייה אָסָא וְגִידְמִי לְבִי הִילּוּלָא בְּטַבְלָא,
וְאֲזַל אִיהוּ אָמְטִי אָסָא וְגִידְמִי לְבִי הִילּוּלָא בְּטַבְלָא,
טַרְקִיה חַיּוּנָא וּמִית.

האי מאן דְּכַרְבִּיה חַיּוּנָא, לִינְחוּת לְמִיָּא וְלִיסְחוּף דִּיקוּלָא אַרְיָשָׁא וְלַהֲדַקִּיה מִינְיָה,
וְכִי סְלִיק עִילּוּיָה לִישְׁדִּיה לְמִיָּא וְלִיסְלוֹק וְלִיתִי.

האי מאן דְּמִיקְנִי בִּיה חַיּוּנָא,
אִי אִיפָא חֲבֵרִיה בְּהַדְיָה - לִירְכַבִּיה אַרְבַּע גְּרַמִּדִּי,
וְאִי לֹא - לִישְׁוֹאֵר נַגְרָא,
וְאִי לֹא - לִיעֲבַר נַהֲרָא,
וּבְלִילָא לּוֹתְבִיה לְפּוּרְיָא אַרְבַּעָה חֲבִיתָא, וְנִיגְנִי בִי כּוֹכְבִי,
וְלִיתִי אַרְבַּעָה שׁוּנְרִי וְלִיסְרִינְהוּ בְּאַרְבַּעָה פְּרָעִי דְפּוּרְיָה,
וְלִיתִי שְׁחַפִּי וְלִישְׁדִּי הֵתָם, דְכִי שְׁמַע קְלִי, אַכְלִי לִיה.

האי מאן דְּרַהִיט אַבְתְּרִיה - לִירַהִיט בִּי חֲלָתָא.

האי אִיתְתָּא דְחַזְיָא חַיּוּנָא,
וְלֹא יִדְעָה אִי יְהִיב דְעַתִּיה עִילּוּה, אִי לֹא יְהִיב דְעַתִּיה עִילּוּה,
תְּשַׁלַּח מֵאֵנָה וְנִשְׁדִּייה קַמִּיה, אִי מִפְּרָד בְּהוּ דְעַתִּיה עִילּוּה,
וְאִי לֹא - לֹא יְהִיב דְעַתִּיה עִילּוּה.

מֵאִי תִקְנְתָה?
תְּשַׁמֵּשׁ קַמִּיה.

אִיפָא דְאָמְרִי:
כָּל שְׁפָן דְתַקִּיף לִיה יַעֲרִיה!
אֲלֹא תִשְׁקוּל מִמְזִיָּה וּמִטּוּפְרָה וְתִשְׁדִּי בִּיה,
וְתִימָא: "דִּישְׁתַּנָּא אָנָּא".

האי אִיתְתָּא דְעִילֵל בְּה חַיּוּנָא,
לִיפְסָעָה וְלוֹתְבוּה אַתְרֵתִי חֲבִיתָא,
וְלִיתִי בִישְׁרָא שְׁמִנָּה וְלִישְׁדִּי אַגוּמְרִי,
וְלִיתִי אַגְנָא דְתַחְלִי וְחַמְרָא רִיחְתָּנָא וְלוֹתְבוּ הֵתָם, וְלִיטְרוּקִינְהוּ בְּהַדִּי הַדְדִּי,

¹⁰ חופר גומץ בו יפול ופּרִיץ גְדֵר יִשְׁכְּנוּ נַחֲשִׁי

וְלִינְקוּט צְבָתָא בְּיָדָהּ, דְּכִי מִירַח רִיחָא נְפִיק וְאֲתִי,
וְלִישְׁקָלִיָּה וְלִיקְלִיָּה בְּגוּרָא,
דְּאִי לֹא - הָדָר עֵילוּהּ.

487. קי, א

"כָּל הָאוֹכְלִין [אוֹכֵל אָדָם לְרִפּוּאָה, וְכָל הַמְשַׁקֵּין שׁוֹתֵה, חוּץ מִמֵּי דְקָלִים וְכוּס עֵיקָרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן לִירוּקָה. אָבֵל שׁוֹתֵה הוּא מִי דְקָלִים לְצַמָּאוּ, וְסוּר שְׁמוֹ עֵיקָרִין שְׁלֵא לְרִפּוּאָה]."

"כָּל הָאוֹכְלִין" - לְאִיתוּי מַאי?

לְאִיתוּי טְחוּל לְשֵׁינִים,
וְכַרְשֵׁינִין לְבָנֵי מַעֲיִים.

"כָּל הַמְשַׁקֵּין" - לְאִיתוּי מַאי?

לְאִיתוּי מִי צֶלְפִין בְּחוּמָן.

אָמַר לֵיהּ רַבִּינָא לְרַבָּא:
מַהוּ לְשׁוֹתוֹת מִי רְגָלִים בְּשַׁבָּת?

אָמַר לֵיהּ:

תְּנִינָא:

"כָּל הַמְשַׁקֵּין שׁוֹתֵה" - וּמִי רְגָלִים לֹא שָׁתוּ אֵינְשֵׁי.

488. קי, א

"[וְכַל הַמְשָׁקִין שׁוֹתֶה] חוּץ מִמֵּי דְקָלִים [וְכֹס עֵיקָרִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּן לִירוּקָה. אֲבָל שׁוֹתֶה הוּא מִי דְקָלִים לְצִמָּאוֹ, וְסָד שְׁמוֹ עֵיקָרִין שְׁלֵא לְרִפּוּאָה]."

תנא:
"מי דקלים".

מאן דתנא: "מי דקלים", שהם דוקרים את המרה, ומאן דאמר: "מי דקלים" שיוצאין מן שני דקלי.

מאי "מי דקלים"?

אמר רבה בר רבונא:
תרתין תלאי איפא במערבא, ונפקא עינא דמיא מבינייהו.
קסא קמא - מרפי,
אידיה - משלשל,
ואידיה - כי היכי דעיילי, הכי נפקי.

אמר עולא:
לדידי שתי שיכרא דבבלאי, ומעלי מינייהו.

והוא דלא רגיל ביה ארבעין יומין.

רב יוסף אמר:
זיתום המצרי,
תילתא שערי, ותילתא קורטמי, ותילתא מילחא.

רב פפא אמר:
תילתא חיטי, ותילתא קורטמי, ותילתא מילחא וכמונא.

וסימניה: סיסאני.

ושתי להו בין דבחא לעצרתא,
דקמיט - מרפי ליה,
וידרפי - קמיט ליה.

489. קי, א-ב

"וְכֹס עֶקְרִין".

מאי "כֹּס עֶקְרִין"?

אמר רבי יוחנן:

ליתתי מתקל זוזא קומא אלכסנדריא, ומתקל זוזא גביא גילא, ומתקל זוזא פורכמא רישקא, ולישחקינהו בהדי הדדי.

לזבה - תלתא בחמרא, ולא מיעקרא.

לירקונא - תרין בשיכרא, ומיעקר.

"לזבה - תלתא בחמרא, ולא מיעקרא".

קי, ב

ואי לא - ליתתי תלתא אקפיזי שמכי פרסאי, ונישלוך בחמרא, ונשקיייה, ונימא לה: קום מזוביד.
 ואי לא - לזתבה אפרשת דרכים, ולינקטה פסא דחמרא בידה, וליתי איניש מאחורה וליבעתה, ולימא לה: קום מזוביד.
 ואי לא - לית בונא דכמונא, ובונא דמוריקא, ובונא דשבלילתא, ונישלוך בחמרא, ונשקיייה, ונימא לה: קום מזוביד.
 ואי לא - לית שיתין שיעי דדנא, ולשפיה, ולימא לה: קום מזוביד.
 ואי לא - לית פשטינא, ולישלוך בחמרא, ולשפיה, ונימא לה: קום מזוביד.
 ואי לא - לית חרונגא דהיגתא רומיתא, וליקלי, וליסבה בשחקי דכיתנא בקייטא ובשחקי דעמר גופנא בסיתנא.
 ואי לא - ליכרי שבע בידי, וליקלי בהו שבישתא ילדה ערלה, ולינקטה פסא דחמרא בידה, ולוקמה מהא ולזתבה אהא, ולוקמה מהא ולזתבה אהא, ואכל חדא וחדא לימא לה: קום מזוביד.
 ואי לא - לית סמידא, וליסכה מפלגא לתתאי, ולימא לה: קום מזוביד.
 ואי לא - לית ביעתא דנעמיתא, וליקלי, וליסבה בשחקי דכיתנא בקייטא ובשחקי דעמר גופנא בסיתנא.
 ואי לא - ליפתח לה חביתא דחמרא לשמה.
 ואי לא - לנקיש שערתא דמשותכחת בכפותא דכודנא חיונא, אי נקטה חד יומא - פסקה תרי יומי, ואי נקטה תרי יומי - פסקה תלתא יומי, ואי נקטה תלתא יומי - פסקה לעולם.

"לירקונא - תרין בשיכרא, ומיעקר".

ואי לא - ליתתי רישא דשיבוטא דמילחא ולישלוך בשיכרא, ולישתני.

ואי לא - ליתתי מוניני דקמצי.

ואי ליכא מוניני דקמצי - ליתתי מוניני דנקרי, וליעייליה לבי בני ולישפיה.

ואי ליכא בי בני - לוקמיה בין תנורא לגנרא.

אמר רבי יוחנן:

הרופא שיחממו יקנחו בסדינו.

רב אחא בר יוסף חש ביה, עבד ליה רב כהנא, ואיתסי.

ואי לא לית תלתא קפיזי תמרי פרסייתא, ותלתא קפיזי דקירא דנישתרופי, ותלתא קפיזי אהלא תולענא, ולישלוקינהו בשיכרא, ולישתני.

ואי לא - לית עילא בר חמרא, ולגלח מציעתא דרישא, ולישביק ליה דמא מאפותיה, ולזתביה ארישיה, וליהר מעיניה דלא ליסמי להו.

ואי לא - לית רישא דברחא דמנח בכישא, ולישלוך בשיכרא, ולישתני.

ואי לא - לית דבר אחר חוטרנא, וליקרעיה, ולזתביה אליביה.

ואי לא - לית פרתה מפבתותא דמישרי.

ההוא טייעא דחיש ביה,
אמר ליה לגינאי: שקול גלימאי והב לי מישרא דכרתי.
היב ליה ואכלה.
אמר ליה: אושלו גלימך ואיגני ביה קלי.
איכרך גנא ביה.
כד איחמם וקם, נפל פורתא פורתא מיניה.

490. קי, ב - קיא, א

"לִירְקוֹנָא תְרִין בְּשִׁיכְרָא, וּמִיעָקֵר".

וּמִי שְׂרִי?!

וְהַתְנַיָּא:

"מִנְיִין לְסִירוּס בְּאָדָם שֶׁהוּא אָסוּר?"

תְּלִמּוּד לּוֹמֵר: "וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ"¹¹ (ויקרא כב, כד),

בְּכֶם "לֹא תַעֲשׂוּ",

דְּבַרֵי רַבֵּי חֲנִינָא!"

הֲנִי מִלֵּי - הִיכָא דְקָא מִיפּוּין,

הִכָּא - מִעֲצָמוֹ הוּא.

דְּאָמַר רַבֵּי יוֹחָנָן:

הַרְצָה שְׂיִסְרָס תְּרַנְגוּל יִטּוּל פְּרַבְלָתוֹ, וּמִסְתַּרְס מֵאֲלִיו.

וְהָאָמַר רַב אִשִּׁי:

רְמוּת רּוּחָא הוּא דְנִקְיָטָא לֵיהּ!

אָלָא, בְּסָרִיס.

וְהָאָמַר רַבֵּי חֲיִיא פֵּר אַבָּא אָמַר רַבֵּי יוֹחָנָן:

קִיא, א הַכֵּל מוֹדִים בְּמַחְמֵץ אַחַר מַחְמֵץ - שֶׁהוּא חַיִּיב,

שְׁנַאָמַר: "לֹא תִאָּפֶה חֲמֵץ" (ויקרא ו, י), "לֹא תַעֲשֶׂה חֲמֵץ"¹² (ויקרא ב, יא).

בְּמִסְרָס אַחַר מִסְרָס - שֶׁהוּא חַיִּיב,

שְׁנַאָמַר "וּמַעוֹךְ וְכַתּוּת וְנִתּוּק וְכִרּוּת"¹³ (ויקרא כב, כד),

אִם עַל "כִּרּוּת" - חַיִּיב, עַל נִתּוּק - לֹא כָּל שֶׁפֶן?!

אָלָא לְהֵבִיא - נוֹתֵק אַחַר כּוֹרֵת שֶׁהוּא חַיִּיב!

וְאָלָא, בְּזִקּוֹ.

וְהָאָמַר רַבֵּי יוֹחָנָן:

הוּ הוּן הַחֲזִירוּנִי לְנַעֲרוּתִי!

אָלָא, בְּאִשָּׁה.

וְלְרַבֵּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא דְאָמַר:

עַל שְׁנֵינְהֶם, הוּא אוֹמֵר: "וְיִבְרַךְ אוֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם ... פְּרוּ וְרִבּוּ"¹⁴ (בראשית א, כד), מַאי אִיכָּא לְמִימַר?

בְּזִקִּינָה.

אִי נְמִי:

בְּעַקְרָה.

¹¹ ומעוך וכתות ונתוק וכרות לא תקריבו לה' ובארצכם לא תעשו

¹² כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ

¹³ ומעוך וכתות ונתוק וכרות לא תקריבו לה' ובארצכם לא תעשו

¹⁴ ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה

491. קיא, א

משנה

החושש בשיניו - לא יגמע בהן את החומץ,
אבל מטבל הוא בדרךו, ואם נתרפא נתרפא.
החושש במתניו - לא יסוד יין וחומץ, אבל סך הוא את השמן.
ולא שמו וורד.
בני מלכים סבין שמו ורד על מכותיהו, שכן דרכן לסוד בחול.
רבי שמעון אומר:
כל ישראל בני מלכים הם.

גמרא

רמי ליה רב אחא אריכא, דהוא רב אחא בר פפא לרבי אבהו:
תנן:

"החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ".

למימרא: חומץ מעלי לשינים.

והכתיב: "פחמץ לשנים וכעשן לעינים"¹⁵ (משלי י, כו)!

לא קשיא:

הא - בקייהא דפרי,

הא - בחלא.

ואיבעית אימא:

הא והא בחלא,

הא - דאיכא מכה,

הא - דליכא מכה.

"איכא מכה" - מסי.

"ליכא מכה" - מרפי.

492. קיא, א

"לא יגמַע בְּהוֹן אֶת הַחוֹמָץ".

וְהַתְּנִיא:

"לא יגמַע ופולט, אֲבָל מְגַמַע וּבּוֹלַע!"

אָמַר אַבְי:

כִּי תֵנּוּ נְמִי מִתְּנִיתִין,

מְגַמַע וּפּוֹלֵט תֵּנּוּ.

רַבָּא אָמַר:

אֲפִילוּ תִימָא מְגַמַע וּבּוֹלַע,

כָּאן - לְפָנֵי טִיבּוֹל,

כָּאן - לְאַחַר טִיבּוֹל.

וְנִימָא: מִדְּלִפְנֵי טִיבּוֹל שָׂרִי, לְאַחַר טִיבּוֹל נְמִי שָׂרִי!

דְּשִׁמְעִין לֵיהּ לְרַבָּא דְּאִית לֵיהּ 'הוֹאִיל'!

דְּאָמַר רַבָּא:

לֵיכָא מִיַּדֵּי דְּבִשְׁבַת שָׂרִי וּבִיּוֹם הַכַּפּוּרִים אָסוּר,

הוֹאִיל דְּבִשְׁבַת שָׂרִי, בִּיּוֹם הַכַּפּוּרִים נְמִי שָׂרִי!

הֲדַר בֵּיהּ רַבָּא מַהֲדָּ.

מִמָּא דְּמַהֲדָּ הֲדַר בֵּיהּ,

דִּילְמָא מַהֲהִיא הֲדַר בֵּיהּ?

לֹא סְלֵקָא דְּעַתְדָּהּ,

דְּתַנִּיא:

"כֹּל חַיִּיבֵי טְבִילוֹת טּוֹבְלִין בְּדַרְכָּן.

בֵּין בַּתְּשַׁעָּה בָּאָב בֵּין בִּיּוֹם הַכַּפּוּרִים".

493. קיא, א

"החושש במתניו] - לא יסוף יין וחומק, אבל סך הוא את השמן.
ולא שמן וורד.

בני מלכים סבין שמן וורד על מכותיהו, שכן דרפן לסוף בחול.
רבי שמעון אומר:
כל ישראל בני מלכים הם".

אמר רבי אבא בר זבדא אמר רב:
הלכה פרבי שמעון.

למימרא: רב פרבי שמעון סבירא ליה.
והאמר רב שימי בר חייה משמיה דרב:
האי מסוכר'ייתא דננייתא
קיא, ב אסור להדוקיה ביומא טבא!

בההיא אפילו רבי שמעון מודה.

דאביי ורבא דאמרי תרווייהו:
מודה רבי שמעון ב'פסיק רישיה ולא ימות'.

והאמר רב חייה בר אשי אמר רב:
הלכה פרבי יהודה.

ורב חנן בר אמי אמר שמואל:
הלכה פרבי שמעון.

ורב חייה בר אבין מתני לה בלא גברי,
רב אמר: הלכה פרבי יהודה,
ושמואל אמר: הלכה פרבי שמעון!

אלא אמר רבא:
אני וארי שבחבורה תרגימנא. ומנו רבי חייה בר אבין,
הלכה פרבי שמעון,
ולאו מטעמיה.

מאי "הלכה פרבי שמעון ולא מטעמיה"?

אילימא הלכה פרבי שמעון דשרי,
ולאו מטעמיה דאילו רבי שמעון סבר מסי, ורב סבר לא מסי.

וסבר רב לא מסי!?

והא מדקתני:

"בני מלכים סבין על גבי מכותיהו שמן וורד" מכלל דמסי!

אלא, הלכה פרבי שמעון,
ולאו מטעמיה - דאילו רבי שמעון סבר: אף על גב דלא שכיח שרי, ורב סבר: אי שכיח - אין, ואי לא שכיח - לא.
ובאתרא דרב שכיח משחא דוורדא.